

УДК 061.1:303.442.3]:327](5)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2021.6(299).36-41

Оксана Сенченко,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач факультету журналістики та міжнародних відносин
Київського університету культури і мистецтв,
e-mail: okline.www@gmail.com

"Мозкові центри" окремих країн Азійсько-Тихоокеанського регіону

У статті проведено стислий аналіз "мозкових центрів" окремих країн Азійсько-Тихоокеанського регіону. З'ясовано, як трансформувалися аналітичні структури цих держав під впливом лібералізації й демократизації. Об'єктом уваги розглянутих "мозкових центрів" у загальних вимірах є проблеми державотворення у країнах й процеси за їх межами; діяльність, місце, роль і взаємодія політичних партій, громадських організацій, рухів та їхніх лідерів у соціально-політичному житті країни; геополітичне становище регіону.

Ключові слова: аналітичні центри; "мозкові центри"; державний устрій; території; населення; лібералізація; демократизація; законодавча влада

Постановка проблеми. У сучасному світі, що має визначення "століття інформаційних технологій", невіддільними компонентами систем управління державою, економікою, фінансами та обороною є інформаційні й комунікаційні системи. Результатом їх широкого впровадження стало формування єдиного світового інформаційного простору, що потребує високого науково-технічного й промислового потенціалу, а також відповідного культурно-освітнього рівня суспільства.

Безумовно, що більші інформаційні можливості має певна держава, то ефективніше досягне поставленої мети. Водночас країни-аутсайдери процесу інформатизації можуть опинитися в умовах соціальної та економічної нестабільності, що приведе до протистояння розвинених держав і решти світу. Саме тому в добу тотальної інформатизації в багатьох країнах створюють інформаційно-аналітичні центри.

На сучасному етапі Україна розвиває відносини з багатьма державами Азійсько-Тихоокеанського регіону, тому важливо знати специфіку діяльності та проблематику досліджень їхніх "мозкових центрів".

Метою статті є вивчення процесів становлення й функціонування "мозкових центрів" Казахстану, Тайваню, Туреччини та Японії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо докладніше діяльність аналітичних структур у країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону.

"Мозкові центри" Казахстану

Казахстан розташований в центрі Євразійського континенту. Столиця — Астана (від 10 грудня 1997 р.). Територія — 2,725 млн кв. км; це дев'ята у світі країна за величиною. Межує з Китаєм, Киргизстаном, Туркменістаном, Узбекистаном і Росією. Загальна протяжність кордонів — 12,19 тис. км. Населення становить понад 19 млн осіб. До складу Казахстану входить 14 областей. Державна мова — казахська, також широко використовується російська. Основна релігія — іслам, віротерпимість і до інших релігій — християнства, юдаїзму тощо.

Аналітичні центри. Казахстанський інститут стратегічних досліджень при Президенті Республіки Казахстан (КІСД) — державна науково-дослідна

установа, головним завданням якої є науково-аналітичне забезпечення діяльності глави держави та його адміністрації. Інститут проводить фундаментальні дослідження стратегічних проблем зовнішньої та внутрішньої політики, соціально-економічного розвитку держави, готує матеріали прогнозно-аналітичного характеру для її керівництва.

Офіційною точкою відліку історії Казахстанського інституту стратегічних досліджень є 16 червня 1993 р., коли згідно з указом президента Н. Назарбаєва установу було створено для прогнозно-аналітичного забезпечення стратегічних аспектів зовнішньої й внутрішньої політики країни. 11 квітня 2014 р. було ухвалено рішення про передислокацію КІСД в Астану.

Станом на 2018 р. до структури інституту входять: дирекція; група головних наукових співробітників; відділ зовнішньої політики та міжнародної безпеки; відділ соціально-політичних досліджень; відділ економічних досліджень; відділ інформаційного забезпечення; відділ документального забезпечення та кадрової роботи; відділ державних закупівель і матеріального забезпечення; бухгалтерія.

Напрями досліджень КІСД охоплюють: стратегічні аспекти зовнішньої політики; суспільно-політичні й соціальні процеси в сучасному Казахстані; економічну безпеку; вивчення тенденцій розвитку світової економіки й аналіз їхнього впливу на економіку держави.

Інститут регулярно видає монографічні й колективні праці з актуальних проблем зовнішньої та внутрішньої політики Казахстану, міжнародних відносин, безпеки й економіки. За перші 20 років діяльності КІСД вийшло друком понад 250 книг; 2012 р. його співробітники опублікували 219 наукових статей і матеріалів у періодичних виданнях, зокрема 30 — у закордонних наукових журналах і збірниках [1; 2].

"Мозкові центри" Тайваню

Тайвань — самопроголошена країна на однойменному острові біля південно-східного узбережжя Азії, відділена від континенту Тайванською протокою. Столиця — Тайбей. Відстань між крайніми точками острова з півночі на південь становить 380 км, мак-

симальна ширина — 150 км. На півночі Тайвань омиває Східне море, на сході — Тихий океан. Територія Тайваню та інших контрольованих урядом островів — 36,2 тис. кв. км. Чисельність населення — майже 24 млн осіб; етнічний склад: китайці (хань), у тому числі холо, хакка інші групи вихідців з материкового Китаю — 98%; аборигенні народності австронезійського походження — 2%. Система правління — багатопартійна демократія. Офіційна мова — нормативна китайська.

Основні релігії: буддизм, даосизм, політеїстичний культ богині моря Мацзу та інших божеств традиційного китайського пантеону, католицизм, протестантизм, іслам.

Адміністративно-територіальний поділ — 16 графств (повітів) і 5 муніципалітетів. Адміністративний і фінансовий центр — Тайбей. Країною керує президент, якого обирають на чотири роки. Вищий представницький орган — Національні збори (164 депутати).

Тайвань перебуває в дипломатичній ізоляції від світової спільноти, однак країна зберегла певні міжнародні позиції, зокрема її визнають 30 невеликих держав Карибського басейну, Центральної та Південної Америки, Африки. Після захоплення 1949 р. влади в Китаї повалені гомінданівські лідери емігрували на Тайвань та утворили уряд, який представляв Китай в ООН до 1971 р., коли він здобув офіційне визнання, а Тайвань вийшов зі складу організації.

Китай вважає Тайвань своєю невіддільною частиною та виступає за "мирне об'єднання" під юрисдикцією єдиного Китаю за збереження сформованої соціальної системи. Водночас влада Тайваню офіційно називає острів "Китайською Республікою" й висуває претензії до представництва Китаю, материкову частину якого, на думку офіційного Тайбея, "тимчасово окуповано комуністами".

Аналітичні центри. Становлення й розвиток аналітичних структур в Азійсько-Тихоокеанському регіоні проходить за активної участі "мозкових центрів" Тайваню. Хоча Китай і Тайвань мають загальну історію, мову та культуру, їх зазвичай розглядають як дві самостійні й часто антагоністичні сили. Це не лише окремі держави, а й окремі політичні системи.

Нині на Тайвані діє 52 "мозкових центри", поміж яких вирізняють такі: партійні — офіційно пов'язані з політичною партією; державні — входять до структури влади; автономні — здебільшого незалежні від будь-якої зацікавленої групи чи спонсора й автономні від уряду в діяльності та фінансуванні; університетські — політологічні центри при університетах; квазідержавні — одержують фінансування винятково з державних грантів і контрактів, але не входять до офіційної структури влади; незалежні — автономні від уряду, але контрольовані зацікавленою групою, спонсором чи замовником, які забезпечують основне фінансування та суттєво впливають на діяльність аналітичного центру [1; 3].

Специфіка "мозкових центрів" Тайваню полягає в конфуціанській загальнокультурній традиції шаноб-

ливого ставлення до вченого. У 1950—1970-х рр. "мозкові центри" обслуговували інтереси панівної партії Гоміндан. У той період тайванські аналітичні структури виконували роль кузні кадрів для різноманітних державних відомств, наприклад, кілька директорів Інституту міжнародних відносин посіли пости міністрів в уряді Тайваню.

Експертну спільноту з Інституту міжнародних відносин і Тайванського інституту економічних досліджень долучали до підготовки аналітичних та експертних оцінок для уряду в галузі міжнародних відносин і національної безпеки, а також економічного розвитку країни впродовж 1953—1976 рр.

У 1980—1990-х рр. серія реформ сприяла демократизації політичної системи й призвела до зниження ролі керівної партії. Демократизація та лібералізація стимулювали розвиток тайванських "мозкових центрів".

Вибори 2000 р. змінили характер діяльності аналітичних структур. Політична конкуренція спонукала до створення партійно орієнтованих об'єднань, як-от "Мозковий центр Тайваню".

Більшість організацій певною мірою пов'язані з урядом. Майже всі аналітичні структури Тайваню розглядають дослідну й видавничу діяльність як канали впливу, зокрема організовують спеціальні заходи, що мають сприяти впровадженню результатів їхньої діяльності; інколи використовують ЗМІ, періодичні журнали, пресрелізи. Чимало тайванських центрів надають клієнтам результати аналітичних та експертних досліджень із різноманітних питань.

На проблемі відносин із КНР концентрують увагу 26 центрів, 11 зосереджено на внутрішньоекономічній проблематиці, 9 — на питаннях міжнародної торгівлі, 8 — на регіональних дослідженнях, 7 — на соціальній політиці, 6 — на внутрішньополітичних питаннях, 2 — на міжнародних відносинах і проблемах охорони довкілля.

До групи впливових "мозкових центрів" належить Фонд "Перспектив", заснований 1997 р. Це некомерційна науково-дослідна установа у сфері досліджень відносин між Тайванем і КНР, зовнішньої політики, глобальних проблем сучасності й міжнародної безпеки.

Рада у справах материкового Китаю — "мозковий центр", що вивчає відносини в Тайванській протоці. Мета його діяльності полягає в забезпеченні уряду результатами політичного аналізу відносин між Китаєм і Тайванем. Іншим завданням є допомога владі в підтриманні стабільних і мирних відносин із материком.

Окремі аналітичні структури концентрують увагу на проблемах безпеки у протоці. Тайванський центр досліджень питань безпеки (Taiwan Security Research) генерує та поширює інформацію, що стосується військової та регіональної безпеки острова.

Аналітичний центр "Прибічники Тайваню" (Taiwan Advocates) проводить дослідження з проблеми безпеки у протоці, але водночас активно пропагує ідею національного самовизначення й незалежності від Китаю.

Особливе місце в низці "мозкових центрів" посідає Інститут міжнародних відносин — найбільший

НДІ Тайваню, що зосереджує зусилля на дослідженнях зовнішньої політики, міжнародних відносин і національної безпеки. Установа розпочала діяльність у квітні 1953 р. й готує якісну аналітику з міжнародної проблематики для уряду.

У 1967 р. Інститут налагодив співпрацю з Національним університетом Чеджу, на базі якого 1968 р. відкрито Інститут досліджень Східної Азії. За ініціативою його керівництва від 1970 р. започатковано щорічну міжнародну китайсько-американську конференцію з "проблем материкового Китаю", що стала традиційною та відбувається й нині.

До структури установи входить чотири департаменти: перший досліджує міжнародні політичні та економічні відносини регіонів Америки, Європи й Африки; другий — Азійсько-Тихоокеанський регіон; третій і четвертий — питання ідеології, політики, міжнародних відносин, військової безпеки тощо, пов'язані з материковим Китаєм. У межах цих завдань фахівці також вивчають аспекти діяльності кількох форумів: Форуму Європейського союзу, Японського форуму, Форуму Південної Азії, Форуму африканських досліджень. Окрім того, на базі Інституту функціонує Рада зі співпраці у сфері безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

"Мозкові центри" Туреччини

Республіка Туреччина розташована у східній півкулі та межує на сході з Грузією, Вірменією, Азербайджаном (15-кілометрова ділянка кордону з Нахічеванською Автономною Республікою) та Іраном; на півдні — з Іраком і Сирією; на заході — із Грецією та Болгарією. Столиця — Анкара. Чисельність населення — майже 86 млн осіб. Географічне положення: Туреччина розташована на частині суходолу, що має назву Мала Азія (Анатолія) та простягається від Азії до Південно-Східної Європи. Малу Азію з півночі омиває Чорне море, із заходу — Егейське, із півдня — Середземне. Анатолію від Європи відокремлюють протоки Босфор і Дарданелли.

Довжина берегової лінії Туреччини становить 8,5 тис. км, площа території — 783,5 тис. кв. км. Основне населення — турки. Країна — член НАТО й ООН. Державна мова — турецька; ділові мови — турецька й англійська. Релігія: 98% населення сповідують іслам (90% — мусульмани-суніти); велика частина — суніти ханафітського мазхаба, менша — алевіти.

Туреччина є унітарною державою зі змішаною формою правління (наявні елементи і парламентської, і президентської республіки). Законодавчою владою є однопалатний парламент — Великі національні збори з 550 депутатів, яких обирають на чотири роки. Виконавча влада — уряд на чолі з прем'єр-міністром; низку повноважень має президент.

Аналітичні центри Туреччини поділяють на чотири групи [1]:

1) цивільні та військові аналітичні структури в межах державних органів, наприклад Центр стратегічних досліджень (Stratejik Merkezi, SM) при Міністерстві внутрішніх справ;

2) аналітичні структури при університетах, як-от Центр стратегічних досліджень Технічного університету Йилдиз (Yıldız Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi) або Центр стратегічних досліджень Університету Бейкент (Beykent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi);

3) "пропагандистські" "мозкові центри", що ідеологічно орієнтовані та функціонують за кордоном, наприклад, Центр євразійських стратегічних досліджень (Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi, ASAM);

4) фонди (вакфи), як-от Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TESAV).

Предтечею формування турецьких центрів стратегічних досліджень став створений 1969 р. Центр економічних і соціальних досліджень (Ekonomik ve Sosyal Arasurmalar Merkezi, ESAM), що об'єднує турецьких політологів, які розглядають можливість створення нової цивілізації на засадах миру, гармонії та права.

Основна мета аналітичних досліджень ESAM: формування життєздатної держави; відтворення Великої Туреччини; визначення параметрів нового справедливого світоладу. Під відтворенням Великої Туреччини організація має на увазі: верховенство моралі; індивідуалізовану зовнішню політику; зміцнення країни як держави-лідера з погляду економічного розвитку; боротьбу за процвітання Туреччини й людства загалом. Центр бореться за "справедливість" і здійснює ідеологічні дослідження для керівної партії.

Однією з найвпливовіших сучасних турецьких аналітичних структур є Турецько-азійський центр стратегічних досліджень (Türk Asya Stratejik Arasurmalar Merkezi, TASAM), що претендує на роль найбільшого осередку стратегічних досліджень країни. TASAM регулярно проводить міжнародні конференції, симпозиуми й круглі столи в різних країнах світу, водночас здійснюючи й "цільові" дослідження. Численні турецькі експерти вважають, що TASAM є найавторитетнішим експертно-аналітичним центром, до послуг якого звертаються державні органи.

Проблеми, що стоять перед сучасною Туреччиною, на думку фахівців TASAM, мають низку причин, а саме:

— нестача політичної, економічної та соціокультурної стратегій;

— брак певного світогляду і його планування;

— використання в аналізі міжнародних проблем застарілої інформації.

Стратегічні дослідження Туреччини, на думку фахівців TASAM, часто здійснюють на низькому рівні із залученням центрів, далеких від реального розуміння сучасної картини світу.

До структури TASAM входять 10 груп, кожна з яких розробляє певний напрям і зосереджена на дослідженнях: глобальних та регіональних центрів сили; країн Європейського Союзу, Африки, Кавказу й Центральної Азії; енергетики, політики, економіки, соціокультури та питань охорони довкілля; проблем національної й міжнародної діяльності.

Окрім того, до організаційної структури TASAM входить низка підконтрольних інститутів: Африканський інститут, Інститут політичної комунікації, Інститут співпраці та розвитку, Інститут ісламських країн, Інститут публічної дипломатії.

Центр стратегічних досліджень мудреців (Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, BILGESAM) був заснований 2008 р. і нині є однією з найрозвиненіших експертно-аналітичних структур Туреччини. Штаб-квартиру організації розташовано в Анкарі, але основним офісом де-факто є стамбульська філія. Особливістю центру є те, що до складу Ради мудреців входить велика кількість високопосадовців, поміж яких — кілька послів у відставці.

Завдання BILGESAM полягає в розробленні прогнозів і відстеженні ситуації у країні та світі. Організація також забезпечує осіб, які ухвалюють рішення, практичними рекомендаціями, потрібною інформацією та пропозиціями для розв'язання конкретних проблем.

"Мозкові центри" Японії

Японія складається приблизно з 6800 островів загальною площею майже 378 тис. кв. км у Тихому океані поблизу узбережжя Східної Азії. Столиця — Токіо. 99% території країни розташовано на чотирьох найбільших островах — Хоккайдо, Хонсю, Сікоку та Кюсю. Острів Хонсю — це понад 60% загальної території країни. Японію омивають води Тихого океану, Японського, Східнокитайського й Охотського морів.

За останні кілька десятиліть на території Японії створено штучні острови. Зокрема, в Токійській затоці насипано острів Юменосіма, на якому побудовано стадіон, музей, теплиці, посаджено парк. Острів Огісіма створено спеціально для розміщення металургійного комбінату. Для будівництва міжнародного аеропорту Кансай в Осацькій затоці також зведено штучний острів.

Населення Японії становить майже 127 млн осіб. За цим показником країна посідає восьме місце у світі та є однією з найбільш густонаселених: у середньому на кожен квадратний кілометр припадає 337 осіб. У 11 найбільших містах Японії з населенням, яке перевищує мільйон осіб, зосереджено 20% усіх мешканців країни. Іноземці становлять 0,7% (корейці — 678 тис. осіб, китайці — 84,4 тис. осіб). Державна мова — японська.

Адміністративно Японію розділено на 47 префектур. Державний лад — конституційна монархія. Парламент — єдиний законодавчий орган країни та найвищий орган державної влади; складається з нижньої Палати представників і верхньої Палати радників. Прем'єр-міністра призначає парламент.

Конституція Японії набрала чинності 3 травня 1947 р. й донині в неї не було внесено жодної поправки. Передбачає верховенство права, колегіальність управління, непорушність і недоторканність прав людини, дотримання принципів пацифізму. Носієм державного суверенітету є японський народ.

Аналітичні центри. Японія пережила два піки розвитку "мозкових центрів". Сплеск у 1970-х рр. був

пов'язаний із другою стадією інтенсивного економічного піднесення країни, а у 1980-х — із періодом стабільного зростання. Розробляючи програму прискореного економічного розвитку, уряд спирався на аналітичні центри як підлеглі організації, що забезпечували підготовчі базисні дослідження для ухвалення ефективних рішень.

Аналітичним структурам Японії надають не надто високу оцінку порівняно з "мозковими центрами" Західної Європи та США. Відомий політолог Я. Дзіро стверджує, що в Японії "належних мозкових центрів немає". Схожі думки висловлюють й інші фахівці, наприклад, Т. Судзукі відносить появу японських аналітичних структур до 1970-х рр., коли було засновано Інститут комплексних наукових досліджень Номура й Інститут комплексних досліджень Міцубісі, що мали отримувати від урядових відомств замовлення на проекти з освоєння державної території, розвитку транспорту, охорони довкілля.

У 1974 р. на основі співпраці політичних і фінансових кіл, уряду й органів місцевого самоврядування було засновано Організацію комплексних досліджень і розробок, що стала фінансовим спонсором і центром координації політичних досліджень за комплексним проектом "Завдання XXI століття". Водночас з'явилися й інші структури, що налагодили тісні зв'язки з урядовими відомствами, зокрема: Організація сучасних комплексних досліджень, утворена з метою підтримання фракції структурних реформ; Форум політичних концепцій, заснований 1975 р. фінансовими колами; невеликі "мозкові центри" місцевого значення.

У другій половині 1980-х рр. розпочалося формування аналітичних структур на потребу фінансових і промислових кіл. Дослідження цих центрів було присвячено питанням підвищення прибутковості та стабілізації управління в корпораціях, вони також надавали консалтингові послуги. Класичним прикладом є Інститут комплексних наукових досліджень Номура.

У першій половині 1990-х рр. з'явилися "мозкові центри", засновані за підтримки органів місцевого самоврядування. У той час в Японії приділяли значну увагу питанням забезпечення незалежної роботи аналітичних структур як інструментів демократії, у країні зріс інтерес до вивчення міжнародного досвіду діяльності "фабрик думки", зокрема побачили світ книги "Мозкові центри світу", "Формування політики та мозкові центри японського типу" й інші.

У 1995 р. у Токіо відбувся міжнародний форум, присвячений діяльності аналітичних організацій, що мав на меті продемонструвати їх вагомий роль у житті демократичної держави й задекларувати створення незалежних "мозкових центрів": Японського центру міжнародних зв'язків у політичних дослідженнях і Фонду сприяння міжнародним дослідженням, згодом перейменованого на Токійський фонд.

У 1997 р. в Японії розпочався черговий етап бурхливого розвитку "мозкових трестів" — цивільних, некомерційних і незалежних. Наприклад, було створено Центр політичних досліджень XXI століття; Центр

"Концепція Японії" (сформований колишніми міністрами); Центр досліджень менеджменту майбутнього "Фудзіта" як відділ компанії "Фудзіта сетен"; Організацію цивільної законотворчості, що виникла на базі організацій і руху "Корені трави".

У 1997 р. розпочав функціонувати Токійський фонд, що поставив за мету проведення фундаментальних політичних досліджень. У 1998 р. Форум політичних концепцій ХХ століття, заснований 1996 р. прогресивними вченими та журналістами, реформовано в особливу юридичну організацію некомерційного характеру. З'являлися й інші схожі об'єднання, що здійснювали незалежні політичні дослідження на некомерційній основі.

Від другої половини 1990-х рр. при університетах й аспірантурах започатковували особливі відділи та асоціації вчених: Японське товариство вчених, що досліджувало публічну політику, та Японське товариство оцінок. Розвитку їхньої діяльності сприяло ухвалення відповідних законодавчих актів, насамперед законів про особливу некомерційну діяльність і про відкритість урядової інформації.

Японські аналітичні центри здебільшого є дослідними організаціями, що визначено їхніми статусом і роллю в японському суспільстві. Ці об'єднання поки не виконують функцій адвокатів добробуту соціуму, проте серед громадськості посилюється розуміння потреби створення незалежних аналітичних структур, що беруть участь у процесах дослідження, оцінювання й вироблення політичних рішень.

В Японії діють різноманітні центри політичних досліджень, що прагнуть зробити внесок у розв'язання сучасних проблем через розроблення пропозицій і проєктів. Ці об'єднання інколи претендують на участь в ухваленні політичних рішень і просування своїх кадрів у владні структури. Зокрема, за даними "Щорічника мозкових центрів 2006 р.", виданого Організацією комплексних досліджень і розроблень, в Японії діє 328 аналітичних структур, із них 32 створено при університетах спільно з органами місцевого самоврядування.

Ініціаторами та спонсорами аналітичних центрів є приватні підприємства й фонди, урядові відомства та органи місцевого самоврядування спільно з університетами й аспірантурами, наукові спільноти у співпраці з приватними особами, політичні партії та інші. По суті, нині формується мережа конкурентних аналітичних центрів, що сприятиме демократизації процесу ухвалення політичних рішень, динамізму й ефективності державного управління.

Суттєвою перешкодою діяльності "мозкових центрів", що гальмує їхній розвиток у регіоні, є занизька кваліфікація кадрів чи їх відсутність. Співпраця із західними інститутами, а також підтримка держави значно спрощують процес підвищення рівня компетенції цих структур.

Розгляньмо ґрунтовніше діяльність двох "мозкових центрів" [1].

1. Національний інститут передових досліджень (National Institute for Research Advancement, NIRA) — незалежний центр, що проводить політичні дослід-

ження. Організований 1974 р. за ініціативою провідних фахівців промислової та наукової громадськості Японії й фінансується з фонду, створеного на внески й пожертви від громадського та приватного секторів.

Головна мета NIRA — проведення незалежних досліджень, що допоможуть розв'язати численні завдання у сфері політики, економіки, соціології, міжнародних відносин, новітніх технологій і місцевого самоврядування. Акцент робиться саме на Японії, що, на думку фахівців інституту, має стати лідером ХХІ ст., спираючись на прийняту світовою спільнотою нову філософію майбутнього й національну стратегію. Важливим чинником розвитку японського суспільства також є креативні інновації як відповідь країни на виклик глобалізації. Для їх втілення в життя слід підвищити інтелектуальний рівень населення.

Організація регулярно публікує результати досліджень, намагаючись надати науково обґрунтовані відповіді на актуальні політичні питання. У 2005 р. під егідою NIRA було видано такі праці: "Скорочення населення і комплексна потужність країни: до держави людських ресурсів", "Політичні оцінки з метою сприяння формуванню політики: пропозиція NIRA щодо моделі політичних оцінок", "Пропозиції NIRA щодо системи місцевих урядів: до відродження держави та провінцій", "Соціальний уряд: новий розподіл прав і схема громадянського суспільства". У щомісячному журналі центру оприлюднюються результати досліджень проблем внутрішньої та зовнішньої політики не лише дослідників NIRA, а й науковців університетів й аспірантур, некомерційних організацій, інших фахівців. Кожен номер журналу присвячено спеціальній темі.

2. Дослідний інститут глобального індустріального та соціального прогресу (Global Industrial and Social Progress Research Institute, GISPRI) — японська "фабрика думки", заснована 1988 р. як некомерційна організація. Експерти GISPRI проголосили метою діяльності розвиток глобального суспільства за допомогою досліджень у сфері тенденцій, пов'язаних зі всесвітніми ресурсами, проблемами екології, міжнародними відносинами й зв'язками, що виникають між індустрією та економікою, культурою та суспільством. Інститут надає пропозиції, що ґрунтуються на проведених дослідженнях в Японії й за її межами, та сприяє підвищенню ефективності міжнародного обміну інформацією й ідеями.

Головний проєкт GISPRI — форум глобальної індустріальної та соціальної політики. Місія форуму — підготовка проєктів пропозицій, заснованих на дослідженнях і розробках GISPRI для уряду Японії.

Висновки. Проведений аналіз функціонування "мозкових центрів" окремих країн Азійсько-Тихоокеанського регіону свідчить, що в умовах постійного підвищення рівня інформатизації суспільства вагомого значення набуває інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади. Ця діяльність, зі свого боку, потребує широкого впровадження сучасних інформаційних технологій та створення інформаційно-аналітичних систем.

Список використаної літератури

1. Сенченко М. І. Мозкові центри країн світу / М. Сенченко, О. Сенченко, В. Гастинщиков. — Київ : Персонал, 2016. — 277 с.
2. Сунгуров А. Фабрики мысли и центры публичной политики в России и других посткоммунистических странах: развитие и функции / А. Сунгуров // The soviet and post-soviet review. — 2012. — Vol. 39. — P. 22—55.
3. McGann J. G. The think tanks and civil societies in China, Hong Kong, and Taiwan : think tanks and civil societies program, 2009 / James G. McGann. — Mode of access: <http://www.hks.harvard.edu/hauser/downloads/McGann%20Paper.pdf>. — Title from the screen.

Oksana Senchenko

The think tanks of some countries in the Asia-Pacific region

The article provides a brief analysis of the brain centers of some countries in the Asia-Pacific region. It is shown how the analytical centers of these countries were transformed under the influence of liberalization and democratization. The object of attention of the brain centers of the countries of a certain region in general dimensions are the problems of state formation and processes outside the countries; activity, place, role and interaction of political parties, public organizations, movements and their leaders in the socio-political life of countries and their geopolitical position.

The aim of the article is to study the processes of formation and functioning of analytical centers in Kazakhstan, Taiwan, Turkey and Japan.

Keywords: analytical centers; think tanks; state system; territories; population; liberalization; democratization; legislative power

References

1. Senchenko M., Senchenko O. and V. Gastinshikov. (2016). *Mozkovi centri krayin svitu*. Kyiv: Personal.
2. Sungurov A. (2012). *Fabriki mysli i centry publichnoy politiki v Rossii i drugih postkommunisticheskikh stranah: razvitie i funktsii*. *The soviet and post-soviet review*, 39, pp. 22—55.
3. McGann J. G. (2009). *The think tanks and civil societies in China, Hong Kong, and Taiwan : think tanks and civil societies program, 2009*. [Online], available at: <http://www.hks.harvard.edu/hauser/downloads/McGann%20Paper.pdf>.

Надійшла до редакції 7 червня 2021 року

УДК 316.4/7:339.9]:364-782](045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2021.6(299).41-44

Василь Шейко,

доктор історичних наук, професор,
ректор Харківської державної академії культури,
академік Національної академії мистецтв України,
заслужений діяч мистецтв України,
e-mail: rector-2@ic.ac.kharkov.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3532-7439>

Олена Гончар,

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Харківської державної академії культури,
e-mail: helengo2006@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1122-1768>

Євгенія Трубаєва,

аспірант
Харківської державної академії культури

Медіація як засіб існування особистості в крос-культурному середовищі в умовах глобалізації

Проаналізовано процеси медіації як засіб існування особистості в крос-культурному середовищі в добу глобалізації. Розглянуто питання адаптації особистості до умов іншої культури зі збереженням ефективності діяльності та індивідуальності. Доведено, що ступінь медіаційної адаптації до умов крос-культурного середовища свідчить про міжкультурну компетентність людини, котра передбачає збереження її унікальної індивідуальності. Репрезентовано модель адаптації особистості з урахуванням особливостей "Я"-індивідуальності. Продемонстровано роль стратегії медіації в розвитку діалогу культур.

Ключові слова: медіація; діалог культур; адаптація; глобалізація; культура; міжнародна співпраця; крос-культурне середовище; індивідуальність

Постановка проблеми. Процеси глобалізації загострюють питання важливості дослідження особливості та ролі діалогу культур, що за природою є медіаційним. Саме тому в сучасних умовах міжнарод-

ної цивілізаційної співпраці аналіз витоків і механізмів медіаційних процесів діалогу культур набирає обертів. Оскільки загальний хід розвитку земної цивілізації неможливий без взаємодії та спілкування